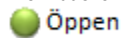

Rättsavdelningen

Informationsklassning

Datum
2021-02-16

Svar på resolutioner från Svenskar i Världen

De aktuella resolutionerna avhandlades vid utlandssvenskarnas parlament i Stockholm den 22 augusti 2019 där CSN deltog som expert i utbildningsgruppen.

Finansiering av högre utlandsstudier

Det konstaterades under seminariet med parlamentets utbildningsgrupp att ett system med statliga stipendier för utresande studerande inte ligger inom CSN:s verksamhetsområde. Den ankommer därför inte på CSN att ha synpunkter på ett sådant förslag. Om ett system med statliga stipendier införs bör det emellertid regleras hur dessa ska samordnas med studiemedel för utlandsstudier. CSN vill i sammanhanget även påpeka att kostnaderna för ett stipendiesystem, beroende på hur det utformas, kan bli omfattande.

Engångsutbetalning istället för månatligt bidragsstöd

Resolutionen avser i huvudsak bestämmelser om utbetalning av studiemedel. Regeringen har i 3 kap 39 § studiestödsförordningen (2000:655) föreskrivit att utbetalning av studiemedel ska ske förskottvis varje månad. Om det finns särskilda skäl får utbetalning göras på något annat sätt. Centrala studiestödsnämnden får meddela närmare föreskrifter om utbetalning av studiemedel. Innan den 1 juli 2015 hade CSN bemyndigande att utfärda föreskrifter om utbetalning av studiemedel vid utlandsstudier. Enligt CSN:s dåvarande föreskrifter betalades studiemedel vid utlandsstudier i regel ut som en klumpsumma inför varje studieperiod/termin.

I regeringens proposition Studiemedel i en globaliserad värld anges att det finns en högre risk för att studiemedel betalas ut felaktigt vid studier utomlands. För att minska risken bör, enligt regeringens mening, studiemedel för studier utomlands som huvudregel betalas ut månadsvis på det sätt som görs för studiemedel för studier i Sverige.¹

Regeringen anger i propositionen att det emellertid kan förekomma vissa situationer där månadsvisa utbetalningar kan vara olämpliga. Sådana situationer kan exempelvis vara att en studerande kan visa på stora utgifter i början av sin studieperiod. Regeringen anser att sådana omständigheter bör kunna utgöra särskilda skäl för att

¹ Prop 2012/13 : 152 Studiemedel i en globaliserad värld , s 33

CSN huvudkontoret

Postadress
CSN
851 82 Sundsvall

Telefon
060-18 60 00

Telefax
060-18 61 93

Webbadress
www.csn.se

utbetalning ska ske på ett annat sätt än månadsvis. Enligt praxis vid CSN kan studiemedel betalas ut på annat sätt än månadsvis om den studerande kan visa att han eller hon, innan studiemedel annars skulle ha betalats ut, har höga levnadsomkostnader. Det rör sig typiskt sett om studerande som till exempel måste betala flera månadshyror i förskott. Enligt en undersökning CSN genomförde under 2020 verkar behovet av sådana utbetalningar begränsat. Endast tre procent av de utlandsstuderande fick till exempel ordinarie studiemedel utbetalt på annat sätt än månadsvis under våren 2019. CSN fann dessutom att sådana förskottsutbetalningar är förknippade med betydande risker för felaktiga utbetalningar och missbruk av studiemedelssystemet.²

Utöver studiemedel i form av studiebidrag och studielån kan merkostnadslån ges för extra kostnader som exempelvis resekostnader, försäkringskostnader vid utlandsstudier och undervisningsavgifter. CSN har föreskrivit att särskilda skäl att betala ut merkostnadslån på annat sätt än månadsvis, kan vara om den studerande kan visa att han eller hon i början av en studieperiod måste betala sådant som merkostnadslånet är avsett att täcka. Det kan exempelvis vara att en studerande måste betala undervisningsavgifter i början av ett läsår. Merkostnadslån för undervisningsavgift kan i dessa fall betalas ut i förskott i början av en studieperiod.

I och med att regeringen har reglerat att studiemedel för studier i Sverige och utomlands i huvudsak ska utbetalas månadsvis kan CSN inte betala ut studiemedel på annat sätt, om det inte finns särskilda skäl. Att en studerande kan få en administrativ kostnad vid kontantuttag i en utländsk bank är enligt CSN:s mening inte sådana stora kostnader som enligt regeringens intention till de nuvarande bestämmelserna, kan anses utgöra särskilda skäl.

Merkostnadslån för undervisningsavgifter kan enligt 3 kap 13 b-c §§ studiestödsförordningen (2000:655) ges med högst 3,2 procent av prisbasbeloppet vid studier på heltid på gymnasial nivå och med högst 6,4 procent av prisbasbeloppet per vecka på eftergymnasial nivå.

Innan den 1 juli 2018 fanns bestämmelser i studiestödsförordningen om att merkostnadslån för undervisningsavgift kunde ges med ett högre och mer flexibelt lånebelopp. Då reglerades det totala belopp som en studerande kan få i merkostnadslån genom en särskild låneram. Storleken på låneramen berodde på den studerandes utbildningsbakgrund och på vilken utbildningsnivå som studierna bedrevs. Det högsta lånebeloppet som en studerande enligt denna låneram kunde få vid ett och samma tillfälle uppgick till ca 344 000 kronor (2017) för heltidsstudier på eftergymnasial nivå.

² [Uppföljning av föreskrifter – Föreskrifter om utbetalning av studiemedel på annat sätt än månadsvis i förskott](#), CSN 4 februari 2020 (ADM2020:83)

Det framkom dock att det fanns problem med att så höga belopp kunde betalas ut vid ett och samma tillfälle, bl.a. när det gäller bidragsfusk och problem med skuldsättning och återbetalning av studielån. Regeringen beslutade därför att från och med 1 juli 2018 ta bort möjligheten till ett sådant högre och mer flexibelt uttag av merkostnadslån för undervisningsavgifter.³

Henrik Strömberg Croné
Utredare

³ U2017/04843/GV Studiemedel vid utlandsstudier Förändringar för ett långsiktigt och hållbart system